

Handläggare:
Torunn Skoglund

Skrivelse

Svar på skrivelse (2015-10-21) från Miljöpartiet och Vänsterpartiet angående ansvarsfördelningen för konstfrågor inom landstinget. Den otydlighet som råder har föranlett skrivelsens fyra frågeställningar som besvaras nedan.

Bakgrund

Av Stockholms läns landstings reglemente som klargör varje nämnds uppdrag framgår att kulturnämnden leder landstingets verksamhet inom kulturområdet samt utövar tillsyn över landstingets konstbestånd.

I praktiken finns dock två nämnder och tre förvaltningar som hanterar frågor om konst; kulturnämnden/kulturförvaltningen ansvarar för konst i landstingets lokaler för vård, trafiknämnden/trafikförvaltningen ansvarar för konst i kollektivtrafiken och förvaltning för utbyggd tunnelbana ansvarar för tillskapandet av konst i de tolv nya tunnelbanestationerna, ansvaret kommer sedan att övergå till trafikförvaltningen i samband med att den färdiga anläggningen överlämnas.

Landstingsrevisorerna efterfrågar i sin årsrapport för 2014 en tydligare ansvarsfördelning efter att man konstaterat att trafikorganisationen enligt praxis själv hanterar sitt konstinnehav trots att det enligt reglementet åligger kulturnämnden. Enligt samma reglemente har dock trafikförvaltningen ansvar för alla AB SLs avtal och tillgångar.

Av landstingets budget för 2016 framgår vidare att: "kulturförvaltningens uppbyggda kompetens ska vara en huvudresurs i arbetet med den konstnärliga gestaltningen av nya stationer i exempelvis tunnelbanan och tvärbanan" (LS 2015-0039, LS 1312-1542).

Förvaltningarnas historik

Kulturförvaltningen har arbetat formaliserat med konstfrågor i vårdssammanhang sedan storlandstinget bildades 1971. Ursprungligen indelades detta arbete under hälso- och sjukvårdens konstnämnd respektive centrala konstnämnden som sedan slogs samman till landstingets konstnämnd. Sedan 2010/2011 sorterar uppdragen under kulturnämnden.

SKRIVELSE
2016-04-05Diarienummer:
KUN 2016/253

De olika huvudmännen för kollektivtrafiken som föregått trafikförvaltningen har arbetat formaliserat med konstfrågor i kollektivtrafiksammanhang sedan 1955. Ursprungligen låg ansvaret för konsten under trafikens konstnämnd i Stockholms stad och sedermera under Storstockholms Lokaltrafiks Konstgrupp (AB SL). År 2013 övergick AB SL:s personal till trafikförvaltningen. Anläggningstillgångarna ligger dock kvar i AB SL och detsamma gäller också konsten. Konstfrågorna har hanterats av personal inom trafikförvaltningen med stöd av konsulter.

Förvaltning för utbyggd tunnelbana (FUT) bildades i mars 2014 med uppdrag från landstingsstyrelsen att genomföra landstingets del i 2013 års Stockholmsöverenskommelse det vill säga att utföra utbyggnaden av tunnelbanan. I uppdraget ingick att genomföra konstnärliga gestaltningar vid 12 nya tunnelbanestationer. Landstinget har en lång tradition av konstnärlig gestaltning av tunnelbanestationer och detta har FUT beaktat inom ramen för uppdraget.

Nedan besvaras skrivelsens fyra frågeställningar (kursiveras).

- 1. Planeras ett förtydligande av ansvarsfördelningen avseende konsten inom trafikorganisationen och i sådana fall på vilket sätt?*

I kontakt med företrädare för trafikförvaltningen (TF) framgår att TF nu arbetar med en intern omorganisation med syfte att effektivisera. Förutsättningarna för att överföra vissa delar av konstverksamheten till kulturförvaltningen har diskuterats men i nuläget anses att det inte finns några tydliga fördelar med att slå ihop konstverksamheterna under en gemensam nämnd/ förvaltning.

Denna bedömning bygger på uppfattningen om att konsten i kollektivtrafiken ställer helt andra krav på resurser och kunskap om byggprojekt och fastighetsunderhåll än vad som gäller för konst i vårdmiljöer. Förutsättningarna för ett eventuellt samgående bör, enligt TF, utredas i särskild ordning. Viktiga frågor att utreda skulle enligt trafikförvaltningen vara: Är ett samgående praktiskt genomförbart? Vad skulle de eventuella vinsterna/förlusterna bli: konstnärligt, organisatoriskt och ekonomiskt?

Det finns en hos trafikförvaltningen en samlad och väl upparbetad kompetens avseende konst i kollektivtrafiken. Trafikförvaltningen betonar att konst på stationerna på blå tunnelbanelinje och delar av röd linje är helt integrerad i bergrummet och att detta ställer stora krav på drift och underhåll.

SKRIVELSE
2016-04-05Diarienummer:
KUN 2016/253

Vidare hänvisar trafikförvaltningen till utdrag ur landstingets reglemente där det framgår att trafiknämnden har till uppgift att "sköta förvaltningen av AB Storstockholms Lokaltrafiks och Waxholms Ångfartygs AB:s avtal och tillgångar och därvid företräda bolagen i frågor hänförlig till sådan förvaltning", samt att "företräda landstinget i frågor om investeringar i och förvärv av anläggningar, fast- och lös egendom för kollektivtrafiken samt för särskilt ordnade transporter (färdtjänst),".

Trafikförvaltningen är emellertid positiv till att sträva mot en ökad samordning och samsyn med kulturförvaltningen kring arbetet med konsten.

- 2. Kommer det tas fram konstprogram för de nya tunnelbanestationerna? I så fall: Tar trafikförvaltningen fram det i egen regi eller använder de konsulter? Vem fattar beslutet, är det trafiknämnden eller någon annan?*

Förvaltning för utbyggd tunnelbana (FUT) ansvarar för utbyggnaden av den nya tunnelbanan som inbegriper 12 nya stationer. Förvaltningen har samverkat med kulturförvaltningen och redovisat arbetet med utlysningen av konstuppdrag. FUT har nyttjat kulturförvaltningen CV-databas "Konstnärsbasen" i utlysningen av gestaltningsuppdragen.

Förvaltning för utbyggd tunnelbana är uppdragsgivare och part i avtal med konstnärer samt projektleder arbetet med konsten. Ett övergripande konstprogram daterat 2015-06-01 finns till grund för arbetet med de konstnärliga insatserna och har tagits fram av externa resurser. Konstprogrammet har inte beslutats i någon politisk instans utan förankrats internt inom FUT och med externa intressenter. FUT har till beredning för utbyggd tunnelbana informerat om arbetet med konsten.

Av 681 intresseanmälningar prekvalificerade sig 30 konstnärer/konstnärsgrupper som bjöds in till skissuppdrag. Urvalet sköttes av fackansvarig arkitekt vid FUT, konstrådgivare knuten till FUT, konstrådgivare knuten till TF i samråd med en referensgrupp. Bland de 30 skissförslagen valde en jury ut ett förslag till var och en av de tolv aktuella stationerna. I juryn ingick företrädare för FUT, trafikförvaltningen, kulturförvaltningen, Konstnärernas Riksorganisation (KRO), och de tre berörda kommunerna Stockholm, Nacka och Järfälla.

SKRIVELSE
2016-04-05Diarienummer:
KUN 2016/253

*3. Gäller enprocentsregeln för landstingets lokaler på trafikområdet?
Används den i så fall även i praktiken?*

Trafikförvaltningen menar att byggnation inom kollektivtrafiken följer samma procentsregel som gäller för värden. När produktionskostnaden blir väldigt hög, till exempel när tunneldrivning ingår i projektet, förhandlas dock anslaget fram för att stå i rimlig relation till det konstnärliga projektet. Kalkyl görs som baseras på tidigare erfarenheter.

Avseende finansiering av den konstnärliga utsmyckningen har FUT utgått från landstingets centrala anvisningar vars inriktning är att tillämpa en mer fri beräkningsgrund för omfattande byggnadsprojekt. Utgångspunkten för beräkning av konstanslaget är de publika miljöerna (en stor del av tunnelbaneutbyggnaden består av icke publika miljöer).

4. Har förvaltningen någon uppfattning om hur skötseln av befintlig konst på trafikområdet fungerar? Följs samma rutiner som inom kulturförvaltningen eller följs några andra?

Ansvar för skötsel av befintlig konst i kollektivtrafiken ligger på trafikförvaltningen. Så snart de nya stationerna (FUT) står klara (2021-2025) kommer driftansvaret också för dem att ligga hos trafikförvaltningen.

Enligt trafikförvaltningen sker statusinventering och upprustning av konsten kontinuerligt både på kort och på längre sikt. TF gör en årlig besiktning av den befintliga konsten där man dokumenterar skadeläge och renoveringsbehov samt gör åtgärdsplaner. På kort sikt handlar det främst om vandalisering, klotter eller annan typ av överkan och slitage, vilket åtgärdas så snart skadan uppstår och/eller upptäcks. Till sin hjälp har man både upphandlade konsulter knutna till trafikförvaltningen, driftpersonal, samt allmänhet som anmäler att något är skadat.

Kulturförvaltningens reflektion:

En slutsats av ovanstående är att det finns en otydlighet kring reglemente och praxis. Samtidigt har kulturnämnden enligt reglementet ansvar för att leda landstingets hela verksamhet inom kulturområdet samt utöva tillsyn över landstingets konstbestånd.

SKRIVELSE
2016-04-05

Diarienummer:
KUN 2016/253

I linje med landstingets strävan mot ökad ägarstyrning (landstingsdirektörens planeringsunderlag 2017 samt budget 2016) och intention att renodla verksamheten skulle en samlad resurs för kultur- och konstfrågor inom en och samma nämnd/förvaltning vara att föredra då man med denna lösning mest effektivt skulle kunna nyttja den samlade kompetensen och erfarenheten på området. Men det förutsätter ett nära samarbete mellan landstingets berörda förvaltningar. En modell för detta är den samverkan som pågår mellan kulturförvaltningen, Strategiska fastighetsfrågor och investeringar (SFI) och Locum AB avseende konst i vårdmiljö. En stor del av samarbetet berör omfattande byggnadsintegrerade konstverk som förutsätter nära samverkan med byggledning och kräver särskilda insatser vad gäller drift och underhåll. Enligt kulturförvaltningen finns därför ingen tydlig åtskillnad mellan hanteringen av konsten i kollektivtrafiken jämfört med konst i vården.

En sådan renodling av verksamheten skulle stärka det framtida arbetet med konst, bidra till ökad tydlighet kring landstingets syn på och hantering av konst i offentlig miljö. Landstinget skulle också få en tydligare profil gentemot externa samarbetspartners och allmänheten.

Ett större utbyte mellan de tre förvaltningarna kan vara ett första steg mot ökat kunskapsutbyte och ökad samsyn som i sin tur kan leda till gemensamma riktlinjer gällande arbetsprocesser, utgående ersättningar, upphandlingsförfaranden med mera. Enligt förvaltningen skulle en sådan ansats ge landstingets arbete med konst i offentlig miljö en tydligare profil och ett större genomslag.

§ 73**Skrivelse från mp och v om landstingsrevisorernas årsrapport för kulturnämnden**

I landstingsrevisorernas årsrapport för kulturnämnden 2014 framkommer att det vuxit fram en praxis att trafikorganisationen själv hanterar sitt konstinnehav – både tillsyn och inköp – trots att det enligt kulturnämndens reglemente är en uppgift som åligger kulturnämnden. Revisorerna rekommenderar att en tydligare ansvarsfördelning skapas, särskilt inför kommande satsningar som planeras för inköp av konstnärliga gestaltningar inom utbyggnaden av tunnelbanan.

Samtidigt väcker otydligheten en del frågor om hur konsten inom trafiken hanteras, exempelvis hur nya konstprogram hanteras, huruvida enprocentregeln gäller även för trafikens lokaler och hur skötseln av befintlig konst fungerar.

Vi önskar därför till nästa Kulturnämnd svar på följande frågor:

1. Planeras ett förtydligande av ansvarsfördelningen avseende konsten inom trafikorganisationen och i sådana fall på vilket sätt?
2. Kommer det tas fram konstprogram för de nya tunnelbanestationerna? I så fall: Tar trafikförvaltningen fram det i egen regi eller använder de konsulter? Vem fattar beslutet, är det Trafiknämnden eller någon annan?
3. Gäller enprocentregeln för landstingets lokaler på trafikområdet? Används den i så fall även i praktiken?
4. Har förvaltningen någon uppfattning om hur skötseln av befintlig konst på trafikområdet fungerar? Följs samma rutiner som inom kulturförvaltningen eller följs några andra?

Skrivelsen diskuterades och kulturförvaltningen fick i uppdrag att återkomma till nämnden med information i ärendet så snart som möjligt.